

Open brief van Arnout Jaspers aan minister Wiersma: ‘Zo kunt u Nederland laten ontsnappen uit het stikstofgekkenhuis’

Posted on 5 juli 2025 by Arnout Jaspers

Geachte minister Wiersma, respect dat u het nog steeds volhoudt, en althans naar buiten toe nog steeds vol goede moed lijkt te zijn dat dit kabinet echt iets klaar kan spelen in het stikstofgekkenhuis waar Nederland nog net zo diep in verdwaald is als bij uw aantreden. U ziet de weg naar buiten wel, en velen met u zien die ook, de deuren zitten ook niet op slot, maar u moet de hele politieke patiëntenpopulatie mee naar buiten zien te krijgen.

Met wat daar allemaal aan wanen, OCD, smet- en pleinvrees en narcistische krenkingswoede heerst, is dat een bijna onmogelijke opgave. En hoe moet u in ’s hemelsnaam de masochisten in beweging krijgen die zich in het buitenpaviljoen in een zelf-aangesnoerd stikstofdwangbuis zitten te verbeelden dat ze de Nederlandse natuur aan het redden zijn? Loopt bij u trouwens nog altijd die anorexiapatiënt rond

die zich de geneesheer-directeur waant en al het personeel met procedures en processen dreigt omdat ze hem voortdurend tegenwerken?

Schijn ophouden

U strijdt een bijna hopeloze strijd, net als Randle McMurphy (Jack Nickolson) in *One Flew Over the Cuckoo's Nest*. Wist u trouwens dat uw voorganger, Christianne van der Wal, een sprekende gelijkenis vertoont met de onverbiddelijke hoofdzuster Ratchet (Louise Fletcher) in die film?

Wat kunnen we anders doen, dan iedere dag weer op de werkvloer van het gekkenhuis de schijn ophouden dat dit de normale wereld is, waar ratio, internationaal peer-reviewde wetenschap en nuchtere belangenafwegingen de boventoon voeren?

Ik heb wel een oprecht en dringend advies voor u, ook al bent u demissionair (dat zijn Nederlandse bewindslieden namelijk meestal, en het is niet uitgesloten dat u er een tweede termijn in een nieuw kabinet aan vastplakt): *bestel geen rapporten*. Deze week kwam er weer eentje los van SEO en CE Delft, door uw voorgangers op Landbouw en Economische zaken besteld. Dit rapport zegt dat stikstof, dus met

name de landbouw, tientallen miljarden euro's schade per jaar veroorzaakt. Over dat rapport zometeen meer.

Zeker, u heeft behoefte aan deskundig advies; u kunt niet alles zelf weten en doorspitten, maar daarvoor moet u een of meer eigen adviseurs aantrekken. Dat zijn dus niet de topambtenaren van het ministerie van LNV die u, samen met alle lijken in de kast, cadeau kreeg van uw voorganger. Gun uw oor bijvoorbeeld aan Arthur Petersen, de enige van alle 'onafhankelijke' deskundigen die niet wegdook voor de conclusie dat een rekenkundige ondergrens van 1 mol wetenschappelijk verantwoord is.

Kijk ook eens rond in het buitenland. Dat is zeer ongebruikelijk in de nationale stikstofcultus, waar eigen natuurwetten schijnen te gelden die buitenlanders niet begrijpen, maar het kan toch voor een frisse blik zorgen. Vraag eens aan een Duitse stikstofprofessor waarom de ondergrens voor vergunningsvrijstelling daar 20 mol is – 4000 keer zo hoog als de 0,005 mol nu in Nederland – terwijl de stikstofdruk in heel Noordwest-Duitsland minstens zo hoog is als hier.

Rapporten van zulke 'onafhankelijke' bureaus en universitaire afdelingen zijn altijd consensusdocumenten. Die floreren in een adviesecosysteem dat altijd precies weet uit welke hoek de wind waait en waar de vervolgopdrachten vandaan moeten komen. En let wel: toen zat het kabinet-Rutte IV er nog.

Hak knopen door

U denkt toch niet dat Elon Musk eerst om een rapport van een 'onafhankelijke' NASA-commissie gevraagd heeft alvorens zijn plannen voor Starship te ontvouwen? Natuurlijk heeft hij naar zijn ingenieurs geluisterd, maar dat zijn wel ingenieurs die hij zelf heeft uitgekozen, en daarna kwam er geen inspraakronde over de plannen bij zijn bedrijf SpaceX.

Zo'n rapport als uw voorgangers besteld hebben, is weer koren op de molen van BBB-haters, stikstoffundamentalisten en stilletjes saboterende ambtenaren. Waarom zou u zich dat aandoen? Overleg met uw eigen adviseurs, hak knopen door en presenteer een wetsvoorstel.

Dit rapport zelf is weliswaar niet openbaar, maar invaller-minister van Economische Zaken Vincent Karremans stuurde een uitgebreide brief met conclusies naar de

Tweede Kamer. Weet u of de jurist Karremans, die twee weken geleden nog staatssecretaris van Jeugd en Sport was, iets van stikstof begrijpt? Naar alle waarschijnlijkheid niet, dus die brief zal wel volledig autonoom door zijn ambtenaren geschreven zijn. Kenmerkend citaat: 'Het onderzoek van SEO en CE Delft laat zien dat de schade van stikstofemissies in Nederland fors is. De economie blijkt weerbaar te zijn, maar de risico's voor de lange termijn worden groter naarmate het langer duurt voor er een definitieve oplossing is gevonden.'

In de hele brief ontbreekt elke aanduiding, dat het niet de stikstofemissies zelf zijn, maar het stikstofbeleid met zijn krankzinnig rigide regelgeving dat hier de economische schade veroorzaakt. Ook wordt de indruk gewekt, dat alleen een 'definitieve oplossing' soelaas kan bieden, dus niet een pragmatische tussenoplossing die de stikstofwaanzin al voor een flink deel zou genezen, namelijk de rekenkundige ondergrens van 1 mol.

De brief lijkt op maat gemaakt voor politici om hier gretig op in te haken met opportunistische verwijten aan u, minister Wiersma en aan BBB, dat er nog steeds niets gedaan is aan de stikstofemissies die onze economie, natuur en gezondheid verwoesten. Zelfs de VVD doet hier aan mee. Want verkiezingstijd.

Wat die twee laatstgenoemde categorieën betreft: de Kamerbrief geeft geen details over hoe die schade aan natuur en gezondheid berekend is, maar ik kan u wel een schets geven, op basis van gelijksoortige onderzoeken. Om maximale schade te berekenen, moet je de huidige toestand vergelijken met een ideale '*counterfactual*', namelijk een paradijselijk Nederland dat nooit bestaan heeft en ook niet kan bestaan.

Zinloos en misleidend

Neem bijvoorbeeld ammoniak in de lucht: die concentratie zit in Nederland onder de Europese gezondheidsnorm, maar puur in theorie kun je uitrekenen wat de schade is van die ammoniak vergeleken met nul ammoniak in de lucht, en dan het aandeel van de landbouw in de totale ammoniakuitstoot daaraan toerekenen.

TV-programma *Pointer* deed een half jaar geleden ook al zo'n onderzoek, met als uitkomst dat stikstof uit de landbouw jaarlijks 7 miljard euro schade veroorzaakt. Voor zulke luchtfietserij zijn tegenwoordig namelijk gebruiksvriendelijke softwarepakketten beschikbaar.

Maar wat kost het, als toch al oude, zieke mensen een paar maanden eerder overlijden? Dat wordt in zulke modellen aangeslagen voor ongeveer een ton per verloren levensjaar, zodat je over de hele bevolking al gauw op ettelijke miljarden per jaar uitkomt. Maar die miljarden worden door niemand betaald, het is ook geen verlies dat iemand of de staat lijdt, het is slechts de virtuele meerwaarde van een virtueel Nederland met nul luchtverontreiniging. Daarin zouden mensen volgens het RIVM gemiddeld acht maanden langer leven. We zouden dus niet, zoals nu, gemiddeld 80 jaar oud worden, maar 80 jaar en 8 maanden. Als je naar echte kosten kijkt, spaart ammoniakuitstoot de staat geld uit, omdat oude, zieke mensen heel veel zorg consumeren. Niet dat dit een geldig argument is om dan het milieu maar te laten verslonzen; het tekent slechts hoe zinloos en misleidend zulke berekeningen zijn.

Aangescherpt advies: stop niet alleen met rapporten bestellen, stop ook met ze te lezen.

Wynia's Week *verschijnt drie keer per week,* ***156 keer per jaar****, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. De groei en bloei van Wynia's Week is te danken aan de donateurs. Doet u al mee? Doneren kan op verschillende manieren. Kijk* ***HIER****. Hartelijk dank!*